

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

Participation of Parents for the Student Development at the School under
Pattani Primary Educational Service Area Office 1

ฟามิดา ฟูตี

Famida Puti

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

e-mail: Komamoon7377@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในการพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 20,215 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำนวน 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การทดสอบแบบที กรณีข้อมูลเป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนของผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, การพัฒนาผู้เรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) To study the participation of parents for the student development of primary school under Pattani Primary Educational Service Area Office 1 and 2) To compare participation for student development classified by gender, age and level of education.

Research methodology was a survey research. The population consisted of 20,215 parents. The sample were 378 of student's parents who were be selected by stratified random sampling. The instrument for data collecting was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used in this research include of frequency, percentage, mean, Standard Deviation and Hypothesis Testing using independent t-test and F-test.

The result of the research found that: 1) Participation of parents for the student development were at a high level overall 6 aspects. 2) The results of hypothesis testing showed that the participation for student development of parents with different gender were different participation. The participation

for student development of parents who were different age group were different, the participation for student development of parents who had different level of education were different at 0.05 statistical significant.

Keywords: Parents' Participation, Students Development

บทนำ

การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาคามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และยึดถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการในการจัดการศึกษาให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 7)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้นเกิดขึ้นได้ในทุกระดับทั้งตัวเด็ก ผู้ปกครองโรงเรียนและชุมชน โดยเด็กจะได้รับประโยชน์ในแง่ของการเตรียมความพร้อมในด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทั้งก่อนเข้าเรียนและระหว่างเรียน อีกทั้งยังได้รับการป้องกันจากภาวะเสี่ยงต่าง ๆ อันจะช่วยส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน มัยรัชช วรรณ (2545: 14)

จากทฤษฎีอิทธิพลขององค์ประกอบร่วม 6 รูปแบบของ จอยส์ แอล เอฟสเดน (Joyce L. Epstein) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ: อ้างถึงใน Epstein, 1996: 209-246) ช่วยให้แนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน อีกทั้งยังช่วยโน้มน้าวบุคคลเหล่านี้ ให้มีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียนมากขึ้น โดยยึดกรอบตามทฤษฎีอิทธิพลขององค์ประกอบร่วม 6 รูปแบบ คือ 1) การเลี้ยงดูลูก (Parenting) 2) การสื่อสาร (Communicating) 3) การอาสาสมัคร (Volunteering) 4) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home) 5) การตัดสินใจ (Decision making) และ 6) การมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with community)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติ ให้ได้มาตรฐาน จึงกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษา ทั้งระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูประบบบริหาร การจัดการศึกษาทุกส่วน และทุกระดับที่เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษายุคใหม่และเพื่อเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการลงไปสู่ส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น

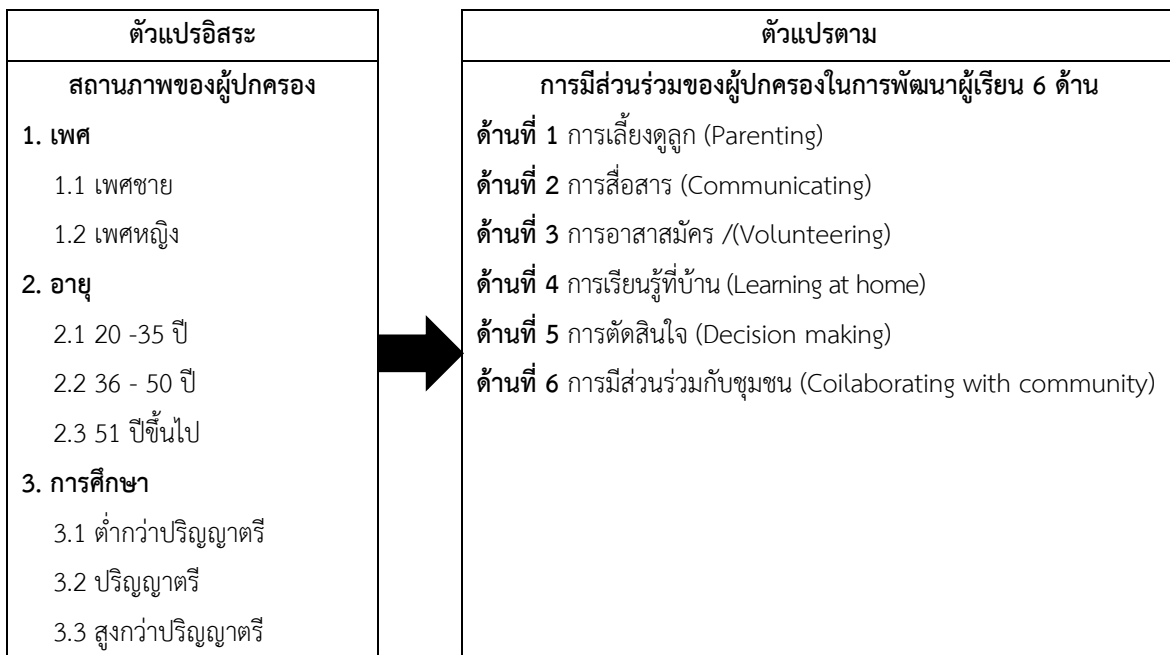
จากนโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แนวคิด และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในการพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ซึ่งผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีอิทธิพลขององค์ประกอบร่วม 6 รูปแบบของ จอยส์ แอล เอพสแตน (Joyce L. Epstein, 1996: 209-246) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลขององค์ประกอบร่วม 6 รูปแบบคือ 1) การเลี้ยงดูลูก 2) การสื่อสาร 3) การอาสาสมัคร 4) การเรียนรู้ที่บ้าน 5) การตัดสินใจ และ 6) การมีส่วนร่วมกับชุมชน กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงและชายในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ เป็นเพศชาย 163 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 เพศหญิง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 อายุกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 36- 50 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 46.8 สำหรับระดับการศึกษากลุ่มที่มีการศึกษิต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.8

2. ผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ยกเว้นด้านการตัดสินใจที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วน

ร่วมกับชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านการเลี้ยงดูลูก (ค่าเฉลี่ย = 3.61) ด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย = 3.59) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.59) และด้านการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ย = 3.22) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สรุปได้ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนของผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนของผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกัน จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในด้านการสื่อสาร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ส่วนในด้านการเลี้ยงดูลูก และด้านอาสาสมัครไม่แตกต่างกัน

3.2 ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheff) พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ 20 - 35 ปี กับกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี กับกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 20 - 35 ปี กับกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

3.3 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheff) พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีไปจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีกับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

1. ทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ปกครองทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของภิญโญ สาธร (2526: 315) ที่พบว่า ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่าแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาคือ การให้ชุมชนและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงควรเป็นโรงเรียนของชุมชนที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยการรู้เห็นและความร่วมมือของประชาชนและชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญ เนื่องจากทำให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือความมั่นใจ และความนิยมให้เกิดขึ้นในชุมชน และยังสอดคล้องกับทฤษฎีระบบนิเวศวิทยา (Ecological systems theory) บรอนเฟนเบเรเมอร์ (Bronfenbremer, 1979 ; อ้างถึงใน Paquette & Ryan, 2001: 1-4) ที่มีแนวคิดที่ว่า เด็กเป็นศูนย์กลางของระบบนิเวศวิทยาที่มีระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ก่อตัวเป็นสภาพแวดล้อมของเด็กโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมแบบแมคโครซิสเต็ม (Macro system) ที่อาจพิจารณาได้ว่าอยู่นอกสุดเป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยค่านิยมทางวัฒนธรรม (Cultural values) แต่อิทธิพลของโครงสร้างเหล่านี้สามารถส่งผ่านไปยังโครงสร้างต่าง ๆ ที่อยู่ในแต่ละชั้นได้ ซึ่งในที่สุดก็จะมีผลกระทบต่อตัวเด็ก เช่น ถ้าสังคมมีความเชื่อว่า การเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่ของพ่อแม่เท่านั้น สังคมก็ไม่ต้องหาทรัพยากรหรือพัฒนาเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือพ่อแม่ซึ่งแน่นอนย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของลูก

2. เมื่อทดสอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ปกครองทั้ง 3 กลุ่มอายุ คือ 20 - 35 ปี 36 - 50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวงศ์

พรรณ นันติเสน และ พัชรพิมล สุขสมจิตร พอกซ์ (2551) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดพวกช้าง สำนักการศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดพวกช้าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ในด้านการเลี้ยงดูลูก ควรร่วมฝึกเด็กให้รู้จักรับผิดชอบช่วยเหลือตนเอง ร่วมมือกับครูในการแก้ปัญหาเด็กเกี่ยวกับการเรียน และร่วมให้คำปรึกษาและแนะนำเมื่อเด็กไม่เข้าใจในการเรียนและเรื่องอื่น ๆ
2. ในด้านการสื่อสาร ควรผู้ปกครองรับรู้และปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปแนวทางเดียวกัน มีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลความประพฤติเด็กโดยให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และผู้ปกครองมีส่วนร่วมเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ในด้านอาสาสมัคร ควรร่วมจัดหาสื่อ, อุปกรณ์, เงิน, งบประมาณ หรือช่วยเหลือ ด้านแรงงาน และร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้
4. ในด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ควรเมื่อนักเรียนอยู่นอกโรงเรียนผู้ปกครอง ควรครัวสามารถทำหน้าที่แทนครูได้ มีส่วนร่วมในการทำการบ้านและร่วมกิจกรรมของเด็กที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน
5. ในด้านการตัดสินใจ ควรร่วมตัดสินใจในการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน และร่วมตัดสินใจกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการจัดการเรียนการสอน
6. ในด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ควรร่วมจัดกิจกรรมหาทุน ระดมทรัพยากร แหล่งชุมชน ร่วมประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร และกิจกรรมของโรงเรียนต่อชุมชน โรงเรียนชุมชนร่วมกับโรงเรียนจัดแสดงผลงานที่แสดงถึงการพัฒนา ผู้เรียนต่อสาธารณชน ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับ หน่วยงานอื่นในชุมชน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิรวรรณ ปฏิวรงค์ และสุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2563). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนวัดพิชัยนิมิตร (คำสวัสดิ์ราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ศักดิ์ดา คำมุงคุณ. (2563). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนร่มเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *บทความวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา (NMCCON 2020)*, เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2563.
- ภัสจิรา วงษ์มาดิษฐ์. (2559). *พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านไผ่สีทอง จังหวัดสุพรรณบุรี*. (วิทยานิพนธ์). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เสริมศักดิ์ โรยสุวรรณ (2546). *ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดระนอง*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. (2563). *รายงานข้อมูลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1*. ค้นจาก http://www.pattani1.go.th/p_ptn12/show_school.php
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อนันตชัย อุทัยพัฒนาชีพ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *ข่าวศูนย์กฎหมายธุรกิจ*, 9 (91): 2.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2548). *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ. ค้นจาก <http://202.143.173.172~plan5005/information/53/table8.htm>
- เอกอนงค์ ศรีสำอาง กุลธิดา ภูมิ่ง และเมธินี น้อยสุด. (2558). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. *วารสารวิจัย มสท. สาขามนุษยศาสตร์และสังคม*, 11(2): 163-178.
- Braddy, D.A. (1991). The relationship between principal leadership style and teacher Participation in decision- making (empowerment). *Dissertation Abstracts International*, 53, (1): 27-A
- Helberg, Susan L. (1995). A Study of Teacher Shared Decision- Making Staff. *Dissertation Abstracts International*. 55, (9): 129-A.
- Joyce L. Epstein. (2018). School, family, and community partnerships in teachers' professional work. *Journal of Education for Teaching: International Research and Pedagogy*, 44(3): 1-10 April 2018.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 607-610.
- Likert, R. (1993). *A Technique for the Measurement of Attitude*. Chicago: Rand Mc Nally.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper and Brother.